

IDENTIFICAREA ȘI SOLUȚIONAREA PROBLEMELOR ÎN CONTEXTUL SCHIMBĂRII TEHNOLOGIILOR BIBLIOTECII

Zinaida Stratan
Director BTȘ UTM
Georgeta Ghenghea
Director adjunct BTȘ UTM

Abstract: *Tehnologiile au devenit vitale din perspectiva obiectivelor contemporane, a competiției mondiale, a proiectelor globale din toate domeniile de activitate. Schimbarea tehnologiilor de bibliotecă, în contextul schimbărilor evolutive în societate, în general, și în domeniul infodocumentar, în special, este un proces necesar, vital și real.*

Cuvinte cheie: tehnologii de bibliotecă, dezvoltarea profesională a bibliotecarului, rolul bibliotecarului.

Marele bibliolog român Ion Stoica în motoul cărții sale „Sensul schimbării în universul infodocumentar” spunea: „*Schimbarea este un răspuns la o așteptare. Dar nu știm prea bine ce trebuie să fie altfel decât era ieri și ce trebuie să rămână așa cum a fost...*”.

Înțelegerea schimbării înseamnă înțelegerea mișcării generale a societății în raport cu calitatea condiției umane și cu participarea oamenilor la definirea și orientarea tipului specific de schimbare. De fapt, noile tehnologii sunt purtătoare majore de schimbare.

Cu regret, implementarea tehnologiilor noi este un proces complex, dificil din cauza problemelor care persistă de mai mult timp.

De câțiva ani ne frământă starea bibliotecii noastre, care pe parcursul anilor a devenit o structură cu caracter pronunțat cumulativ, caracterizată de o cantitate enormă a colecțiilor. În perioada de pînă la anii 90 principiile completării cu manuale era de 1:1, adică fiecărui student îi revenea un exemplar de manual, îndrumările se achiziționau 1:5, literatura cu caracter ideologic 1:10 etc. Plus la aceasta, se achiziționau toate titlurile de carte noi apărute, care prezentau interes domeniilor de instruire or cel puțin aveau tangență cu disciplinele de studiu. Se poate de spus, că era perioada de aur pentru dezvoltarea colecțiilor. Apoi au venit schimbările majore în societate, revenirea la grafie latină, schimbări în programele de studii. Ministerul Învățământului a intervenit în editarea manualelor, în special a manualelor traduse din limba rusă. Se recepționau mii de cărți, zeci de titluri, fiecărei filiale i se repartizau sute de exemplare ale aceluiași titlu. În paralel erau primite donații imense din România în sute sau mii de volume, accentul fiind pus pe necesitatea însușirii terminologiei de specialitate.

Mai puțin s-a lucrat cu analiza colecțiilor, valorificarea, deselecția, casarea. Astfel, am realizat, că spațiile bibliotecii s-au transformat, în mare parte, în depozite de carte, cu zeci și sute de dublete, cu timp enorm cheltuit pentru igienizarea lor, cu lipsa spațiilor pentru cărțile noi achiziționate. Deci, cantitativ biblioteca a crescut, dar calitativ? Uneori, la noi se absolutizează cantitatea, se încearcă să se demonstreze utilitatea întregului stoc depozitat, dar aceasta ne impune un management fără perspectivă. Constatăm, că cantitatea mare a publicațiilor diminuează capacitatea de schimbare a tehnologiilor, cere eforturi considerabile de muncă, costuri prea mari, afectează eficiența schimbării.

În ultimii câțiva ani în Biblioteca Tehnico-științifică s-a lucrat intens cu colecțiile, s-au analizat multe domenii, s-a conlucrat cu cadrele didactice, în rezultat au fost eliminate peste 150 mii de publicații moral învechite, dublete, uzate fizic, pierdute de cititori. A devenit tradițională achiziția cărților direct de la Târgurile de carte din România, a diminuat simțitor numărul de exemplare cumpărate de la autori. Se pledează pentru accesul la baze de date, obținute prin abonare sau în acces liber. A scăzut simțitor numărul de ediții seriale tipărite primite prin abonament. Deci, este evidentă orientarea spre calitatea achiziției. Însă un echilibru rezonabil între tradițional și nou nu l-am atins.

În prezent, care sunt așteptările din partea bibliotecii? Răspund oare deplin colecțiile nevoilor informaționale ale utilizatorilor încadrați în procesul de studiu și cercetare, sunt ele satisfăcătoare? De la bibliotecă se cere informație actuală, relevantă, diversă, complexă, cu valoare adăugată etc.

„Informația și cunoașterea se dublează în mod curent în fiecare an și se așteaptă să se dubleze la fiecare 73 de zile în anii 2020”, declarau Dan Bossean și Susan Martin acum un deceniu. Cum vor evolua serviciile informaționale ale bibliotecii noastre în viitorul apropiat?

Desigur, calitatea informației este esențială. Însă nu mai puțin importantă este implicarea specialiștilor bibliotecii.

Rolul bibliotecarului s-a modificat de la o etapă la alta a dezvoltării societății. În anii dominației comuniste lectura era dirijată și se afla sub un control strict; în anii 90 beneficiarii au rămas în „zbor liber”, fiind mai mult educați de diverse tendințe sociale, iar implicarea bibliotecarului era puțin vizibilă. La etapa actuală menirea bibliotecarului din mediul universitar este participarea lui activă în formarea și educarea viitorilor specialiști, pentru ca ei să devină cetățeni conștienți cu poziție civică în societate, creatori ai societății de mâine.

Având statut de cadru didactic auxiliar, conform noului Cod al educației, rolul bibliotecarului în școala superioară se amplifică. Nu există formație fără informație. Creșterea cantității și calității cunoștințelor, a diferitor tipuri de abilități sunt rezultatul complex al utilizării informației de către cei antrenați în procesele educaționale. Utilizatorii noștri, care vin de pe băncile școlii, au nevoie de ajutor, sprijin și îndrumare în obținerea informației relevante. Nu putem să lăsăm utilizatorii singuri în fața ofertei informaționale. Ei trebuie să fie ghidați în noianul de informație pentru regăsirea informației necesare. Credem că intermedierea, tutoriatul interactiv, ajutorul calificat al bibliotecarului are un rol incontestabil. Noi trebuie să sprijinim cu competență utilizatorii noștri să le creăm o relație corectă cu informația în efortul lor de orientare în universul informației și de percepție a valorilor cunoașterii.

Dezvoltarea profesională a fiecărui bibliotecar face parte din obiectivele de bază ale bibliotecii noastre. Activitatea personalului antrenat în activitatea de zi cu zi reflectă atât calitatea formării lui inițiale cât și competențele câștigate în timp. Cunoștințele deja deținute trebuie reînnoite, deoarece instrumentarul tehnologic se dezvoltă permanent. Tehnologiile noi se bazează pe principiile vechi cu reconsiderarea lor permanentă. Prea puțin lucrăm la procesul de creare a valorii adăugate, cu toate că s-au realizat multe lucrări și cercetări bibliografice în cadrul BTȘ.

Asigurarea BTȘ cu calculatoare nu ne permite să oferim utilizatorilor noștri acces larg la informația necesară. Nu dispunem de o mediatecă modernă cu calculatoare și o rețea funcțională; în sălile de lectură nu sunt calculatoare pentru căutarea și regăsirea informației în catalogul electronic al bibliotecii, cercetarea bazelor de date abonate și în acces liber disponibile în BTȘ. Nu avem scanere performante pentru a digitiza patrimoniul instituțional și publicațiile cu un grad sporit de solicitare.

Participarea BTȘ în proiectul „Servicii informaționale moderne pentru studii de calitate” (MISISQ) a deschis noi oportunități pentru dezvoltarea bibliotecii noastre. S-a implementat un soft nou de bibliotecă ALEPH, s-a creat Repozitoriul instituțional pentru studiu și cercetare, infrastructura creată oferă acces la catalogul partajat a 7 biblioteci universitare din Moldova prin sistemul ExLibris Primo, au fost organizate cursuri de formare a formatorilor pentru instruirea utilizatorilor în domeniul informațional.

Este nevoie de tehnică funcțională modernă pentru atragerea unui număr mai mare de personal în procesul de introducere a informației în repozitoriul instituțional al UTM, de introducere a informației retrospective în baza de date a

bibliotecii, pentru completarea bazei de date cu descrieri analitice din seriile de specialitate și alte procese.

Așadar, din cele menționate înțelegem că schimbarea tehnologiei trebuie să fie cuprinzătoare, să se refere deopotrivă la metode dar și la tehnică, să vizeze competențele specialiștilor bibliotecii, să se bazeze pe identificarea problemelor și elaborarea soluțiilor.

Concluzie: Problemele de natură tehnologică principale cu care se confruntă biblioteca sunt: 1) surplusul de informație în format tipărit; 2) reticenta în implementarea tehnologiilor informaționale; 3) insuficiența competențelor informaționale ale bibliotecarilor; 4) dotarea tehnică inadecvată.

Propuneri:

Putem defini câteva soluții, care ar face posibilă schimbarea tehnologică în cadrul Bibliotecii UTM:

– Continuarea acțiunilor de reorganizare a colecțiilor active și pasive (depozitarea dubletelor, deschiderea colecțiilor pentru accesul direct al utilizatorilor; punerea în valoare a unor colecții care se află în umbră (cartea veche); valorificarea colecției de patrimoniu etc.).

– Digitizarea publicațiilor cu o cotă mai mare de importanță (cărțile într-un singur exemplar, cărțile pe cale de distrugere fizică, a patrimoniului universitar/publicațiile cadrelor didactice).

– Refuncționalizarea spațiilor (demerse de reparație, amenajarea cu mobilier nou); ideal – construcția spațiilor cu destinație specială pentru bibliotecă.

– Redimensionarea capacităților de comunicare (barcodarea publicațiilor din colecțiile uzuale, implementarea împrumutului electronic – modulul circulație).

– Îmbunătățirea bazei tehnico-materiale cu tehnică nouă (calculatoare, scanere, imprimante, sisteme de securitate etc.).

– Inițierea de proiecte noi pentru perfecționarea tehnologiei, îmbunătățirea serviciilor, fortificarea bazei economice a bibliotecii.